

הלכות שבת סימן שעב

רמא

באר הגולה

ג שם צ"ח ד שם
בגורא (ע"ז) ה שם
בגורא ותוספת שם
ו ראש פלגים ר"מ
א"ת האצטבא על
זבי אצטבא שם

זה מפנגד זה (סד) שלשה, אם הכתל רחב ארבעה (סה) צדין תשובים כפתח, ואם אינו רחב ארבעה לא תשיבי כפתח. באיזה סלם אמרו, קש"ש בו (סו) ארבע שליבות, אכל (סז) פחות מכאן לא, אלא-אם-כך ורועותיו ושליבותיו (סה) קבדות, שאז קבדו קובעו. (סט) ואם אין הכתל גבוה (ע) אלא עשרה זוזקף *סלם גבוה (עא) שבעה ומשהו (עב) במשך ארבעה (עג) אצל הכתל, מתירו בין (עד) להשתמש עליו בין לערב יחד, בין שלא נשאר שלשה עד ראש הכתל. יעקר היולא מראש הכתל למעטו מגבה עשרה, אם יש בה (י) (עה) משך ארבעה מהני, בין לעשותו כפתח לערב יחד בין לענגן (עו) שכול להשתמש בכל הכתל, ואם אין בו ארבעה אינו חשוב כפתח לערב יחד, וכן אינו מועיל להשתמש (עז) בכל הכתל, שאינו משתמש (עה) אלא כנגד (ז) המקום שנתמעט: ט (עט) פנה אצטבא למטה אצל הכתל למעטו מגבה עשרה, אם יש בה ארבעה ארץ במשך הכתל (פ) ויבילטת ארבעה, (פא) מועיל להשתמש בכל הכתל, (פב) *אכל אינו חשוב כפתח לערב

באר היטב

(ג) משך. פרוש. ברחב ארבע. כמי"ש ריש הסעף. אלא ולא כד' ר' על ד'. מגויאברהם: (ד) המקום. ע"ז ט"ו:

באור הלכה

* סלם גבוה שבעה ומשהו וכו'. האלטה וז"ל ד"ק מרין זה ד"סלם המצור שהוא קל נס"כין מתיר, והביא מה סתמא לשיטת רבנו שמואל דלא בעינן ארבע שליבות, ע"ז ט"ו. אכן לפי דעת הרבב"ט פוסקים שפליגי על רבנו שמואל וסמך השיר ושלח-וערוף וכו', צ"ל כדרכו דכ"ה נס"כין מנין שיהיה בו ארבע שליבות או שזוועותיו ושליבותיו קבדות, וכו' * אכל אינו חשוב כפתח לערב יחד, ע"ז בבאיר הג"ר"א ובשאר אחרונים, הנהיר ושלח-וערוף סתמו שני הפרושים שהובא ברא"ש להמ"א⁶⁷. והנה בבית-יוסף תמה על הטור בזה, ומכל מקום בשלח-וערוף סתם כותה דהטור בזה, וע"ז באב"ר העיר שסטה נס"כין על השיר ושלח-וערוף, לפי סתמו בן הלכה שאינו מועיל לערב יחד, ובאמת רב הפוסקים קתמו בזה דקל, דכנת הגמרא הוא אפילו לענגן לערב יחד, כפרוש ר"י בעל התוספות, הלא היה הרמב"ם, וכמו שהובא בבית-יוסף, ותרשבי"א, וכן מצאתי נס"כין פרוש רבנו תנ"א, וכן באור דיוצ גבי עגאת דכסה סלם כשם רבנו שמואל, ע"ז שם ל"ב בחדושי

משנה ברורה

(לט) ומירי שהסלמות מוגיעין לראש הכתל⁶⁸ או על-פליפנים כפחות משלשה טפחים סמוך לראש⁶⁹, וקדלקמה: (סד) שלשה. טפחים, והוא הרץ אפילו אם היה מכלג טוכא [גמרא]: (סה) צדין תשובים כפתח. דכיון שדוא רחב ארבעה טפחים בעביו, נוח להשתמש עליו⁷⁰ (סז) ויכול להוליך מסלם לסלם דרך הכתל: (סו) ארבע שליבות. דסלם קוד מסקמא הוא כבד⁷¹, (מא) ואינו נטל⁷² משם בשבת (מז) מחמת כבד⁷³ ועל-כ"ן הוא תשוב כפתח: (סז) פחות מכאן לא. דכיון (מג) שג"ח לטלו משם בשבת, ה"ז כמי שאינו ופשיט דאם הוא קביע במקמרים לכתל, אפילו אין בו ארבע שליבות חשוב כפתח: (כח) קבדות. יותר מכפי הנגיל ואינו נוח לשלי משם: (סט) ואם אין וכו'. פא להוסיף פאן, דאף סלם וקוף שקשה לצלות עליו⁷⁴ אל ראש הכתל סגו: (ע) אלא עשרה.

דאם הוא גבוה יותר מעשרה טפחים לא פגי בשבועה ומשהו, אלא ככדי שיהיה הסלם מגיע בתוך שלשה טפחים סמוך לראש הכתל: (עא) שבעה ומשהו, ולא נשאר עד ראש הכתל רק פחות משלשה, ואמרין לבדו: (עב) במשך ארבעה. אפסלם קאי, (מד) שיתחזק משך רחבו ארבעה טפחים, וכג"ל כד"ש הסעף, ומשום דהוה שעור פתח, והעמודים של הסלם שתקועין בשליבותו כהן נס"כין (מה) מצטרפין לשעור זה, (מו) ועבי השליבות אין בהן שעור: (עג) אצל הכתל. אדלעיל קאי, ורוצה לומר, שז"קף אצל הכתל בשנה ושיתחזק משך ארבעה טפחים, וכתב במאמר-מרדכי, דשעור זה של שבעה ומשהו הוא דוקא כשעומד ברוקפה, (מז) אכל אם טעמידו בפאלקסון צורה שיתחזק יותר לפי ערך האלכסון, ונדעקר שיהיה ראש הסלם בחוף שלשה טפחים סמוך לראש הכתל: (עד) להשתמש עליו. מקלי הפית - בשלא עשה (ממ) אלא סלם מצד אחד, ולערב יחד - כשהעמודים סלם משני הצדדין: (עה) משך ארבעה. רוצה לומר, (מט) המקום שנתמעט מגבה עשרה טפחים יש בו ארבעה טפחים במשך הכתל: (עז) שכול להשתמש בכל הכתל. לכאורה אם לא ערבו יחד אלא כל אחד בפני עצמו, הלא אוקרין זה על זה להשתמש על ראש הכתל מפני הקבוצה ויש להמה לצדדין (י) קתני, כמה שכתב לערב יחד מנין שנתמעט פן כל עבי הכתל ונגעשה כפתח לשניהם, ומה שקתב לשכול להשתמש בכל הכתל מנין שלא נתמעט בכל עכו אלא בצד אחד⁷⁵, במשך ארבעה טפחים, ונעשה לזה תשמישו בנחת למי שנתמעט מצדו, שנוח לו לעלות במקום המעט ומפניו יעלה על ראש כל הכתל, ולהשני תשמישו בקשה. וע"ז בבית-מאיר שקתב דאינו מפר אף למי שתשמישו בנחת אלא אמרין יש במקום שנקחת מעב"י ארבעה טפחים על ארבעה טפחים⁷⁶, ע"ז שם טעמו⁷⁷: (עז) בכל הכתל. בכלי הפית, ומירי שהכתל היה רחב ארבעה טפחים, דבנחות מזה סקר בכל גווי להשתמש בכל הכתל, וקדלעיל בסוף סעף ה' (עח) אלא כנגד וכו'. ע"שם הוא תשמישו בנחת, (מא) שעומד ברוקע ומשתמש⁷⁸, אכל אינו נוח לצלות דנה עליו לראש הכתל הואיל ואין בו ארבעה פמשכו: ט (עט) פנה אצטבא וכו'. אכל אם לא נתחבר להקרקע מערב-שבת (צ) לא מהני, דה"ו דבר הפטל בשבת ואינו מועט⁷⁹: (פ) ויבולטת ארבעה. דהנינו שהיא ארבעה טפחים על ארבעה טפחים⁸⁰, ולענגן גבה, משמע דאפילו כל-שהוא סגו, כמו בסמ"ך קע"ח י"ד, כל שנתמעט על-ג"ד-זה הכתל מעשרה טפחים ממה ולמילד: (פא) מועיל להשתמש בכל הכתל. להעלות עליה מכלי הפית, שחיר נוח לעלות דנה עליה על ראש הכתל הואיל ואין ממה לראשו גביה עשרה. וכל זה פשלא עשה אצטבא רק אחד בצדו, (ג) אכל אם גם השני עשה פן מצד השני, נעשה הכתל לשניהם תשמישו בנחת ושוב הוקרין ואוקרין זה על זה להשתמש בכתל: (פב) אכל וכו' לערב יחד⁸¹. הנה, אפילו עשה בן

שער הציץ

(לט) מאמר-מרדכי: (מ) פוסקים: (מא) גמרא: (מב) אף-על-פי שצ"ח לטלו אתה שבת [רשב"א]: (מג) רש"י: (מד) מגויאברהם ויאר הרבה אחרונים, דלא בעלת-שבת: (מה) תוספות-ירושלים בשם הירושלמי. עוד ק"ב שם בשם הירושלמי, דשעור שצ"ח לגבה הסלם הוא עד השליבה העליונה, דאף שהעמודים גבוהים יותר למעלה אין מועילים להשלים השעור: (מו) דלא בעינן שיהא גליטת רחבן ארבעה טפחים, ובכל-שהוא סגו [מגן-אברהם], וכן פסקי רובה ראשונים, דלא פדע"ת תרשבי"א בפ"ד-ה' הקדש דק"ב שאם הסלם וקוף פשוט צריך שיהא רחב השליבה ארבעה על ארבעה כמו באצטבא: (מז) וכן משמע ברבנו ירמיהו: (מט) אחרונים: (נא) פרישה ופריקמגדים והגר"ו: (נב) לביש, וע"ז שם בסוף סעף ה' שקתב טעם החר להשתמש כנגד המקום שנתמעט, משום דכיון דלא גבוה עשרה טפחים [ואינה רחבה ארבעה] לאו רשבי"א היא⁸², ולטעם זה מתיר נגד המעוט אפילו כשנתמעט מגבה עשרה טפחים משני הצדדים כשאנו רחב במשכו ארבעה טפחים: ומשלח-וערוף הגר"ו לכאורה לא משמע כן, ע"ז שם בסוף סעף י"ב, וערוך ע"ז: (נז) ואפטר דאם היתה גפה וקבדה שאין דרך לטלטה, מהני כמו בסלם שכתב דאמרין כעצמא שכבדו קובעו: (נח) בן מנחם מבית-מאיר בסעף ח', ע"ז שם:

מילואים הלכות שבת סימן שעב המשך מעמוד הקודם

[משנ"ב ס"ק נב]
תקלה¹⁶.

18) ואם כשעירבו תחילה היתנו שהעירוב יחול גם לכל מי שיתוּסַף בחצר, כתב הכף החיים (סי"ק כא) שאף אם בא לחדר לאחר שעירבו יכול להעביר פיתו לחצר אחרת, והעירוב יחול על כל בני החצר.

[משנ"ב שם]
לא תל קצירוב למקציע¹⁹.

19) וכן אם קודם שעירב עם בני חצירו כבר נשתתפו במבוי, כתב בשו"ת הרא"ש (כלל כא סי' ו) שאפילו אם יחזור וערב עם בני החצר אין זה מועיל לבני המבוי, משום שאין השיתוף חל למפרע, וצריך לחזור ולעשות שיתוף עם בני המבוי. אמנם יכול לחזור ולסמוך על מה שנתן שיהיה לשם שיתוף, כמבואר במשני"ב כאן.

[משנ"ב שם]
דלא קרע מבני חבורה שסמכו על הפת שעל השלחן²⁰.

20) אמנם, שם (סי"ק עב) מבואר שאין צריכים לסמוך במפורש על הפת שעל השולחן, אלא כיון שהבעל הבית הזמין אותם לאכול משלו יש להם זכות בה, ועל כן אם הפת קוימת עד לאחר בין השמשות סומכן עליה משום עירוב.

הראשונה הוא רק על ידי העירוב, וכשמולכים את פת העירוב למקום אחר וקונים את דירתם באחד מבתי החצר השניה ביטלו בזה את עירובם הראשון, שהרי עקרו דירתם מבית זה, וכשבטל עירובם בטלה התחבורה. אלא שכך היא תקנת חכמים ששני העירובים יהיו קיימים, שהעירוב הראשון מהבית להיות חבורה אחת, והעירוב השני קובע את מקום דירתם. ואף על פי שכל ענין העירוב הוא לקבוע מקום דירתם, מי"מ יכולים לקבוע דירתם בהרבה מקומות כדי ענין תקנת חז"ל.

17) אכן, כתב הערוך השלחן (סי"ח) שצריך להודיע לכל בני החצר שמערב עם בני החצר השניה. ואינו דומה למערב בחצרו שיכול לזכות לכל בני החצר ואין צריך להודיעם, משום שלערב בחצרו זכות הוא להם, שיוכלו לטלטל בה, אבל לערב עם חצר אחרת, יתכן שלא נזה להם להרבות בדוירות.

עוד כתב שם, שכשעושים עירוב לשתי חצרות יחד צריך לברך על מצות עירוב [אף על פי שכל חצר כבר עירבה לעצמה], משום שזהו עירוב אחר, ובנוסף העירוב יאמרו, בהדין עירובא יהא שרא לנא לטלטל מבתי שתי החצרות מבית לבית ומבתי לחצרות ומחצרות לבתים וכו' [ראה שו"ע לעיל סי' שסו וס"טו ומשני"ב שם סי"ק פג, נוסח העירוב].

הלכות שבת סימן שעב המשך מעמוד רמ

איסור סתירה, כתב העצו אלמגו"ב (סי"ק טו), שנחשב כאילו החלון פתוח, ויכולים לערב יחד.

[משנ"ב ס"ק מ]
כי אם פשערי בתים שפחצרות²¹.

21) ומי, אף כשכל חצר עירבה לעצמה, מותר לטלטל כלים ששבתו בבית האמצעי לכל אחד מהחצרות, ואין אומרים שהבית האמצעי אינו יכול לקבוע דירתו בשתי מקומות. [ולעיל סי"ק כא הבאנו דברי ההור"א בענין זה].

דינה כחלון, כיון שכל קרקע הבית נחשב כמלא, ורבינו יהונתן (שם כו, א ד"ה לול) ביאר, שצדדי הסכך הם, האם רק סמוך לכותלי הבית נחשב כמלא, משום שישם הדרך להניח סבסלים וקתדראות, או שגם באמצע הבית נחשב כמלא. ולמסקנת הגמרא כל קרקע הבית נחשב כמלא, ולכך ארובה דינה כחלון.

[משנ"ב ס"ק לו]
ואין הנקבים מצטרפין לנה²².

22) ואם הסריסים מתקנים באופן שאם יסירום בשבת לא יעברו על

הלכות שבת סימן שעב המשך מעמוד רמא

לו, אינו נאסר, וראיה עוד ברמ"א לעיל (סי' שמה סי"ג) שכתב, שאין מקום פטור ברשות היחיד, ולשיטתו לכאורה לא יתבנו רבוי הלבוש, וראה בהור"א (ארו"ח סי' קג סי"ק כח) מה שכתב על דברי הרמ"א שם.

[משנ"ב ס"ק פ]
שהיא ארבעה טפחים על ארבעה טפחים²³.

23) ואף שבהניח סולם מותר להשתמש כנגדו ואין צריך שיהיה ברוחב שלבי הסולם ד' על ד' טפחים [אלא ד' שיהיה ד' טפחים באורך כלבו, וכמו שכתב הביה"ל סי"ח ד"ה סתל], מי"מ באצטבא צריך ד' על ד', וראה לעיל סי"ק ע' שביארנו טעם הדבר.

[משנ"ב ס"ק פב]
אבל כו' לקרב יחד²⁴.

24) מרן זה של אצטבא, הוכיח במיאור הגר"א (סי' שמה סי"ב) שמדרגה

[שעה"צ ס"ק נא]
הכין דלא גבזה עשקה טפחים וכו', לאו קשוא היא²⁵.

25) פירושו, שמקום המיעוט נדון ככותל שאין רוחבו ארבעה טפחים שהוא מקום פטור, וכתב החו"א (ארו"ח סי' צו סי"ק כב), שלפי זה מותר לטלטל מהכותל למקום שנתמעט, אלא שהקשה מדרע אין דינים את מקום המיעוט כחורי רשות היחיד, ויהיה אסור לטלטל מהכותל לשם. [וכת"ס] רבנו פרץ (עירובין ע"ג, א, ד"ה כגון) הקשה, שיש לאסור להשתמש כנגד מקום המיעוט משום שפרוץ לכותל שהוא מקום האסור לו להשתמש שם, ותיירץ, שהמקום שנתמעט נדון כחורי רשות היחיד, ולכך מותר להשתמש שם אם שאין מחיצות, ולכאורה לדבריו אסור לטלטל מהכותל למקום שנתמעט.

ותירץ נוסף, כתב הגאון יעקב (עירובין שם), שבי"ח שהמקום שנתמעט הוא מקום פטור, אין זה מקום חשוב, ואף שנפרץ במלאו למקום האסור

מילואים הלכות שבת סיומן שעב המשך מעמוד הקודם

השליכה היא די' טפחים במושכה ולא ברוחבה צריך שתגיע בפתח מג' טפחים לראש הכותל, אבל אם רוחב השליכה היא די' טפחים על די' טפחים שראוי לעמוד עליה ולעלות על הכותל, אין צורך שהסולם יגיע לראש הכותל, ומספיק שימנע את גובה הכותל מעשרה. דעה ב', היא דעת הר"מ, שכדי להשתמש בראש הכותל, די למנע את גובה הכותל מעשרה טפחים שבכך נחשב שתשמישו בנחת, ואין צורך שיגיע הסולם אל ראש הכותל, אבל כדי שיחשב פתח שיוכלו לערב ביחד, צריך שהסולם יגיע לראש הכותל, והטור והשו"ע פסקו כבי' הדעות לחומרא, שהיתר להשתמש על גב הכותל הוא רק באיצטבא רחבה די' על די', וגם שכדי לערב יחד צריך שהסולם יגיע לראש הכותל.

ברוחב די' על די' אינה מנעט את שיעור הכותל משיעור מחיצה עשרה טפחים, וביאר החזו"א (ארו"ח סי' צו ס"ק כט), שכונתו למה פסק השו"ע שאצטבא שיש בה די' על די' אינה חשובה כפתח לערב יחד, הרי שהכותל לא נתמעט משיעורו. מאידך, דעת התרומת הדשן [הביאו הרמ"א שם], שאם מילא עכ"ר ברוחב ארבעה משני צידי הכותל, הרי הוא מנעט שיעורו.

[ביה"ל ד"ה אגל]

כשני הפדושים שהוקא קרא"ש לְהַקְרִיא⁵⁷.

(57) הרא"ש (עירובין פ"ז סי' ד') הביא שתי דעות, באיזה אופן אין הסולם מועיל אלא כשהוא מוגיע לראש הכותל. דעה א', שאם רוחב

הלכות שבת סיומן שעב המשך מעמוד 482

(73) כזה

[משנ"ב ס"ק צה]
סלם כל-שהוא⁷⁴.

(74) ושיעור כובד הסולם, כתב החזו"א (ארו"ח סי' צו ס"ק כו) שצריך שיהיו בו את תנאי הסולם שנכתבו בשו"ע לעיל (סי'ה), דהיינו שיהיה בו ארבע שליכות, או שיהיו השליכות ככרות שאז בוכרו קובעו וראה מזה שכתבנו לעיל ס"ק סו כשיעור כובד הסולם].

[משנ"ב ס"ק צו]

אלא-אם-בין תיזו הוא בפתח משלשה טפחים לראש הפתל⁷⁵.

(75) וכדי להזכיר לערב יחד, כתב החזו"א (ארו"ח סי' צו ס"ק כג) שלא מועיל סולם שרוחבו כל שהוא, אלא צריך שיהיה אורך שליכות הסולם לכל הפחות ארבעה טפחים, וכל זה לדעת השו"ע (סי'ט), אבל לפי דעת החולקים שהובאו בביה"ל שם (די"ה אבל), אין צורך כולם אלא לסלק חיסרון מיעוט באייר ושהרי לדין פתח די בהפרש פחות מדי' כיון שהזו"ר חב די' על די', ולענין זה אין צורך רוחב די' ודי' ככל שהוא, כמבואר בתוס' (עירובין ע"ב ב' ד"ה אם), וכן מתבאר מדברי החזו"א (שם).

[משנ"ב ס"ק צח]

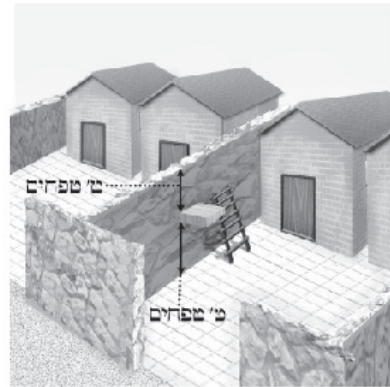
ולא יקא וכי⁷⁶.

(76) בסעיף זה, לענין סולם שאצל הויז, כתב השו"ע שלא יהיה ג' טפחים בין שליכה לשליכה, ולעיל (סי'ה) לגבי סולם שבא להתיר לערב שתי החצרות יחד, לא כתב תנאי זה. וכתב הערוך השלחן (סכ"ב) לישב, שלעיל מדובר בסולם שהוא קבוע, שאז נוח לעלות עליו גם כשהמרחק בין שליכה לשליכה הוא יותר מג' טפחים, וכאן מדובר בסולם עראי, שרק אם המרחק בין שליכה לשליכה הוא פחות מג' טפחים נוח לעלות עליו. אולם ראה לעיל (ס"ק סג), שלדעת החזו"א בכל מקום צריך שהשליכות יהיו צמודות אחת לחברתה בתוך ג' טפחים, וגם כאן הערוך סולם שכובדו קובעו, וראה מה שכתבנו לעיל (ס"ק צח).

[שו"ע שם]

אבל סומכו אצלך לא⁷⁰,

(70) כזה

[שו"ע שם]

שְׁהָרִי אֵין גְּבוּהָ עֲשָׂרָה עַד הַיָּזוּי⁷¹ וכר', ואם הוא גבוה עשרים⁷².

(71) ועוד הו"ו עצמו, כתב החזו"א (ארו"ח סי' צו ס"ק כה) שצריך שיהיה כולו בתוך פחות מעשרה טפחים מהקרקע, שהרי שיעור זה הוא כדי שיוכל לעלות מן הארץ על גבי הויז, ואם יש עשרה טפחים עד תחתית הויז, נמצא שכדי לעלות על הויז עולה יותר מעשרה טפחים, וראה עוד בהערה הבאה.

(72) שיעור עשרים טפחים אלו, כתב הרמב"א (עירובין ע"ב א') שהם במדות שוחקות, שאם ימדוד בעצבות הרי גם הויז עצמו רחב משהו, ואם יניח הויז ברוק בכוף העשרה טפחים, ישאר פחות מעשרה טפחים עד ראש הכותל. והחזו"א (שם) הקשה, שהרי כל הויז צריך להיות בתוך פחות מעשרה טפחים מהקרקע, ואם כן על כרחך נשאר עשרה טפחים מסוף גובהו של הויז עד למעלה, וצריך וזו נוסף כדי להגיע לראש הכותל [ראה הערה הקודמת], ונמצא שבכותל שגובהו עשרים טפחים, לעולם צריך שני ויזים כדי להתיר להשתמש על גבו.

[שו"ע שם]

צָרִיךְ שְׁנֵי יָזוּי, אֶחָד בְּחוּף עֲשָׂרָה הַתְּחוּמִּים וְאֶחָד לְמַעַל מִמֶּנּוּ בְּחוּף עֲשָׂרָה הַעֲלִיּוֹנִים⁷³.

הלכות שבת סימן שעב

ד שם בנפיקא ספלי
ח שם ט הראש שם
כטס הרי"ם י שם
במרא לוי ותיב
כ שם

יחד עד שנגיע (ג) לראש הפתל; ואם אין בה ארבעה על ארבעה, אינו מועיל אפלו להשתמש (פד) כנגדו: י (פה) יכפה ספל שגיש בו (פו) ארבעה על ארבעה וגבוהה כל-שהוא ומעט בו גברו מעשרה, מתר להשתמש כנגד המעוט, ובלבד (פי) (פו) שיחברנו בטיט: לא (פה) כנה אצטבא על אצטבא, אם יש (פט) בתחתונה ארבעה על ארבעה, או אם אין בה ארבעה על ארבעה ויש פעלינה ארבעה על ארבעה, (צ) וואין בין זו לזו שלשה טפחים, מ'תני להתיר (צא) להשתמש עליו, *אבל לא מהני למתני פתח (צב) לערב יחד: יב' וזו (צג) היוצא מן הכתל ויש בו ארבעה על ארבעה (צד) והניח עליו (צה) *סלם כל-שהוא, מועיל (ו) (צז) להתיר לו פשמיש הפתל, והוא (צז) שלא תהא שליכה התחתונה גבוהה מן הארץ שלשה (צח) ולא תהא בין שליכה לשליכה שלשה, והוא שנייה הסלם (צט) על-גב הדינא, אבל (י) סומכו אצלו לאו. וכל זמן שאין גבוה הפתל עשרים טפחים די כזו אהד שמנייהו באמצע, שהרי אין גבוה עשרה עד הדינא ולא גבוה עשרה ממנו עד ראש הכתל; ואם הוא גבוה עשרים⁷², צריך שני זיוין, אהד בתוך עשרה התחתונים ואהד למעלה ממנו (ק) בתוך עשרה העליונים⁷³, (קא) שאם היה הזיו גבוה עשרה לא סגי לה בסלם כל-שהוא,

באר היטב

(ה) שיהברנו. הבור שא"א לשטטו עד שתפר הקר, ע"כ הני בטל, רמב"ם: (י) להתיר, אבל לא לערב יחד אלא אס'ן מגיע לראש הפתל, פרוש, שפסקי הסלם לפתל אצל הזיו, אי"כ לא הני הן סלם דהא לזיו:

משנה ברוחה

גם מצד השני: (ג) לראש הפתל⁶⁸. והוא הדין אם היה (מוך מנה פחות משלשה טפחים גס'ין דינא הכי, ובגיל בסעיף ח לענין סלם: (ד) כנגדו, וכל-שכן דקבל הפתל אסור: ונעשם, לפי שאין נוח לעמד עליה ולהשתמש, וכמאן דליקא דמיא. (זד) ואינו דומה להנזכר לעיל בסעיף ח דמתר על-פל'פנים כנגד אוחו המקום שנתמעט, דהתם עומד על-גבי קרקע וקשמש, מה שאין כן הקא שצד לעמד על מקום קצר כזה: י (פה) כפה ספל וכו⁶⁹. סמוך לכלל או בתוך שלשה טפחים, וכן למעלה לענין אצטבא: (פו) ארבעה על ארבעה וכו'. הכל דינו כמו למעלה לענין אצטבא, ועל-כן הקסימי (ה) האחרונים דמה שכתב כנגד המעוט טענת-סופר הוא, וצריך לומר אפלו שלא כנגד המעוט: (פי) שיחברנו בטיט⁷⁰, הבור יפה לארץ, (ט) שאי אפשר לשטטו עד שתפר בקר, שאז אי אפשר לטלו משם בשפת⁷¹ ונאך על-פי שעתיד לשלו אחר השפת מתר: אבל אם הטיט מנח כך על אגניו הקפויים לארץ, (יז) מתר לשלו להספל בשבט⁶³ ואף-על-פי שזוז ממילא הטיט, דקר טלטול מן העד ולא שמה טלטול, וכל דבר הנשל בשבט אינו ממשעט: לא (פה) כנה וכו'. דמוך לפתל, י' למעלה מזה, (נ) ויש אור ביניהם: (נט) בתחתונה ארבעה על ארבעה. דאז היא עצמה פקרה להשתמש על הפתל⁶⁴, ואף-על-פי שאין למעלה ממנה כלום, וכדלעיל בסעיף ט. ודע, דכענין שיהא התחתונה על-פל'פנים (נז) ברוח שלשה טפחים סמוך לארץ⁶⁵, דאי לאו הכי הני בקלל מעוט באויר ולא שמה מעוט: (צ) וואין בין זו לזו שלשה טפחים, דאז מ'תני להתיר לה גם האצטבא התחתונה, דקר בלבד (ס) ובאצטבא אחר דמיא המתחלת מן הארץ, (הצד) קצרה מלמטה ורחבה מלמעלה, אבל אם היו רחוקין זה מזה שלשה טפחים אין העלינה לבד מ'תנה אף שרחבה ארבעה על ארבעה, דהא עומדת באויר, התחתונה הסמוכה לארץ אין יכולה להתיר דהא לית בה ארבעה על ארבעה: (צא) להשתמש עליו. על הכתל, שהרי (סא) אין הכתל למעלה מהאצטבא או גבוה עשרה טפחים, ומירי שששה האצטבאות כק מצד אחד, וכמו שכתבנו לעיל בסעיף-קטן פא: (צב) לערב יחד, רוצה לומר, אפלו (סב) אם ירצה לעשות אצטבאות מצד השני גס'ין: יב' (צג) היוצא מן הפתל, בתוך (סג) עשרה טפחים סמוך לארץ: (צד) והניח עליו וכו'. רוצה לומר, שראשו העליון של הסלם סמוך על הזיו: (צה) סלם כל-שהוא⁷⁴, רוצה לומר, שהוא סלם צר (סד) שאין סמוך ארבעה טפחים בעבי השליבות ולא רחב ארבעה טפחים במשך הפתל, מכל מקום מהני, בין שראוי לעלות עליו להזיו הני סלם (סה) דרצא לזיו ומצטרף עם הזיו, דהני כדבר אחד: (צז) להתיר לו פשמיש הפתל, אבל לעשותו פתח לערב יחד אינו מועיל, אלא-אם-כן הזיו (סי) הוא בפחות משלשה טפחים לראש הפתל⁷⁵, והשני עשה גס'ין כזה מצד השני: (צז) שלא תהא וכו'. דאם רחוקה שלשה טפחים מן הארץ הני מעוט באויר: (צח) ולא תהא וכו'. שאז נעשה הזיו עם כל השליבות הכל אחד ובאלו אצטבא אחת שגיש בה ארבעה על ארבעה מלמעלה, שמועלת אף-על-פי שקצרה כלמטה, ובגיל בסעיף יא: (צט) על-גב הזיו, אכל וכו'. רוצה לומר, שיקמף ראש העליון של הסלם בזיו, ולא שיקמף הפלם לפתל אצל הזיו כצדו אפלו אם הוא תוך שלש להני, דאם-כן לא תר הן סלם ורצא לזיו: (ק) בתוך עשרה העליונים, ושהיו בפחות מעשרה טפחים לתחתון, וגם צריך לזה שני סלמים, אהד מן הארץ עד זיו התחתון ואהד מן התחתון עד העליון: (קא) שאם היה הזיו וכו'. רוצה לומר, שאם יגביה זיו

באר הלכה

רש"י בא"א מצדו יותר לשיטת הר"מ שחוקא ברא"ש שחמירי בזה, ועל-כן בשעת הדין יש לשמן להקל בזה: * ואין בין זו לזו שלשה טפחים, משמע דאי יש בין זו לזו שלשה טפחים, אף העלינה תב ד' על ד' לא מהני משום דהוי מעוט באויר, מן גבאר בפרש"י ומהלכות. ולפלא שלא הביאו האחרונים שיטה הרש"י דסובר דאם העלינה לבד רחב ד' על ד' גס'ין מהני אף שגבוה מן הארץ, וכן נראה גס'ין דעת הרמב"ם בפרק ג מירובין הלכה ה' וזעין במגיד משנה שם שמה על הרמב"ם⁶⁷ לפי גרסתו בש"ס וכתב דאפשר שלא היה לו בגרסתו כן, וכן בזה יפה, שכן משמע בפרוש רבנו חננאל שלפנינו, עין שם, ומרשב"א דהיוש"י נמשך דבר זה⁶⁸ אף לפי גרסתו, עין שם ובתלמוד רפ"ו דז' דמעוט באויר גס'ין שמה מעוט, וכדבריהם מעתי גס'ין באויר ורוע ומישב גס'ין דבר זה אף לפי גרסתו, עין שם. וגם הרשב"א דהיוש"י מקפיד לשיטה זו, עין שם. אחר-כך מעתי בפרוש רבנו חננאל בעמקא דזיו בסוף הדבר שסובר גס'ין דאם היה רחב ד' טפחים אף באויר מעוט, וכן הרמב"ם דהש"ס הלכה ו' מזה גס'ין בסוף וכו', וכן שכתב בענין-אלמגים, וצריך עיון למעשה: * אבל לא מהני וכו'. עין מה שכתבנו מתחלה דמור המתחיל אכל: * סלם כל-שהוא מועיל להתיר לי' תשמיש הפתל, עין במשנה ברוחה דהיוש"י וזעין ע

שער הצינן

(נד) בית יוסף: (נז) ב"ח והגרי"א וטאמר-מרכי ושמד משה והגרי"א, וכן הסכימו ה"י ואלה בכה לדניא, ודלא כהגרי"א בנה⁶⁰: (נו) נכבים ושאי פוקים: (ס) כגרי"א בנה וש"א: (נז) רש"י: (נט) דלא עירפא מעלינה שעומדת באויר: (ס) רש"י: (סא) ופשיט דאם יש בתחתונה לבד תב ד' על ד' או שגיש שלשה טפחים בין התחתונה להעליונה, בעינן שיהא מן התחתונה עד ראש הכתל פחות מעשרה טפחים, ואם עליונה צריך התחתונה עם העליונה, אין צריך אלא שיהא פחות מעשרה טפחים עד ראש הכתל מן האצטבא העליונה ולמעלה: (סב) פריימגדים וש"א, וכן איתא ברא"ש: (סג) כדלקמה בסוף הסעיף: (סד) טאמר-מרכי ופריימגדים, והפסי על על-שפת כזה, עין שם: (סה) רש"י: (סז) פריימגדים והגרי"א וש"א:

הַלְבוּת שֶׁת סִימָן שַׁעַב

ביאורים ומוספים

64) בטעם הדבר שהאצטבא העליונה שאין ברחבה די על די אינה ממועטת את שיעור האצטבא התחתונה, כתב החזו"א (ארי"ה סי' צו ס"ק כד) שכיון שחך הרגל נמנסת במרחק שבין האצטבאות, יכול לעמוד על התחתונה ולהשתמש בראש הכותל.

65) כלומר, שצריך שלא יהא אור גי' טפחים בין תחילת האצטבא לקרקע. אף על פי שצדיו עובי האצטבא יש יותר מגי' טפחים לקרקע. וטעם הדבר, משום שמדובר באצטבא רחבה די על די שיוכלה למועט גב כשהיא נבדדה יותר מגי' טפחים, ורק שאם היא גבוהה יותר מגי' טפחים נחשב מיעוט באויר, ולכך די שתחילתה תהיה כשיעור לבד לקרקע. ואינו דומה לסולם שצריך שהמרחק בין השלבות לא יהיה כ טפחים, כמבואר בחזו"א (שם ס"ק כג).

[משנ"ב ס"ק צ]

[אין בין זו לזו שלשה טפחים].

66) צורת מידת גי' טפחים אלו, כתב החזו"א (ארי"ה סי' צו ס"ק כג), שמודדים מהצד העליון של האצטבא התחתונה לצד התחתון של האצטבא העליונה.

[ביה"ל ד"ה ואין]

[צ"ע במאידע' קצתה שם קצתה על ה'טפחים].

67) בוויתו לדברי הרמב"ם שפסק (פי"ג מהל' עירובין ה"ה), שאם השליבה התחתונה אינה רחבה די טפחים, ובינה לבין העליונה אין כ טפחים, מועיל להתיר להשתמש על הכותל, וזוהו דיוק הביה"ל כאן שלדעת הרמב"ם מועיל גם אצטבא גבוהה גי' טפחים מהקרקע, שהרי לא הזכיר שתהיה בתוך גי' טפחים לקרקע, והזכיר שיעור גי' טפחים רק בינה לעליונה כדי להשלים שיעורה לדי טפחים, וכן לא הזכיר שצריך שתהיה העליונה רחבה די טפחים. והקשה המגיד מושג, שבגמרא מפורש שצריך שיהיה בעליונה די טפחים.

[ביה"ל שם]

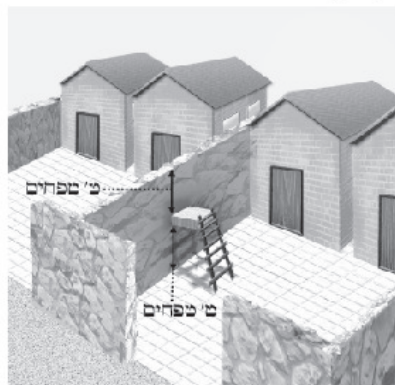
[ה'טפחים' בחדישי קל"ב ד"ה].

68) שפירש את דברי הגמרא (עירובין ע"ו, ב) שאם אין בתחתונה לבדה ארבעה ויש בעליונה, היינו שיש בתחתונה ארבעה רק בצירוף העליונה, ובין שאין ביניהם כ טפחים, הם מצטרפים מדין לבד כאצטבא אחת עקומה, וממעטים את שיעור הכותל. והחזו"א הקשה (ארי"ה סי' צו ס"ק כד), איך אפשר לצרף את שתי האצטבאות, והרי אי אפשר לעמוד על שתיהם יחד ולהשתמש בכותל.

[שו"ע סי"ב]

[והיא שניית הפלג על-גב ה'זינא].

69) כוח ג'.

המשך במילואים עמוד 24

[משנ"ב ס"ק פג]

[לראש הכתל].

68) מלשון זה שכתב השו"ע שצריך שהאצטבא תגיע לראש הכותל, רי"ק החזו"א (ארי"ה סי' צו ס"ק כג) שאם בנה אצטבא אחת גבוהה פחות מדי טפחים, וכמוכה בתוך גי' לראש הכותל, הרי היא מועילה להיחשב כפתח בין החצרות. אולם כתב שם, שכיון שצריך שיגיע לראש הכותל ולא די ברוחב די על די טפחים להיחשב כפתח ולדעת השו"ע על פי המהר"ם, על כן צריך שלא יהא הפסק גי' טפחים מהקרקע ובין שליבה לשליבה עד ראש הכותל.

[משנ"ב ס"ק פה]

[קפה קפל וכי].

69) החידוש שבהלכה זו [אף שבכל פרטיה היא דומה לאצטבא], ביאר הריטב"א (עירובין ע"ו, א ד"ה אמר רב נחמן) שבלים שחיברם לקרקע ממעטים את שיעור הכותל, אף שאם לא חיברם אינם יכולים למעט אפילו כשיחברם לכר, ולא גזרו בהם חיבר אטו לא חיבר.

[שעה"צ ס"ק נה]

וכן הקפידו ה"י [אלה נה ד"ה], ודלא כ'ק'אב'ק'ס].

60) שחילק בין כפל שאינו מבטלו לארץ שיותר להשתמש בכותל רק כנגדו, לבין אצטבא שהוא מבטלו לארץ ולכך מותר להשתמש בכל הכותל. והפמ"ג הקשה (משנ"ב ס"ק ז), שהרי בהניח סולם (לעיל סי"ח) מותר להשתמש בכל הכותל אף שאינו מבטלו שם. ותירץ, שדוק בסולם מותר, כיון שראשו מגיע לראש הכותל, מה שאין כן ספל.

[משנ"ב ס"ק פו]

[ש'חברנו בטיט] 64) וכו', ש'אז אי אפשר לטלו מ'שם כש'כ'ת] 62) וכו', מ'ח לטלו ל'הספל כש'כ'ת].

61) ואם הספל כבד עד שאינו ניטל ביד אחת, הסתפק הפמ"ג (א"א ס"ק יח) אם כובדו קבעו וממעט אפילו אם אינו מחובר בטיט, ותשאר בצ"ע. [וראה מה שכתבנו לעיל (ס"ק ס) בשיעור הכובד הנצרך בסולם].

ואם כפה עריבה שלשין בה, שאסור לטלטלה משום מוקצה [כיון שהיא כלי שמלאכתו לאיסור], כתב הפמ"ג (שם) שאינה ממעטת, משום שיותר לטלטל את העריבה לצורך טפה ומקומה.

62) בטעם האיסור ליטול את הספל נחלקו הראשונים. רש"י פירש (עירובין ע"ו, א, ד"ה דאית) בדות אמינא של הכניא שם, שמדובר בספל שיש לו אוגנים שאסור ליטלו משום שדומה לחופר, וכתב הריטב"א (שם ד"ה ופרקין), שלמסקנת הגמרא שמדובר באופן שהספל מחובר שצריך דקר כדי ליטלו, איסורו הוא מן התורה משום חופר ולא מדרבנן, והביא שיש אומרים שנחשב למלאכה שאינה צריכה לגופה, ואיסורו רק מדרבנן, ועד הביא, שמקצת מרבתינו פירשו שנחשב מלאכה דאורייתא, כיון שהקרקע שלו וכשמוציא את הספל הוא מתקן את קרקע הבית, ובה דינו של אינו מתכוין כמתכוין.

63) הטעם שהספל לא נעשה בסיס לטיט, ביאר המ"א (ס"ק יח) וכן כתב הערוך השלחן (סי"ט), שאין הספל משמש את הטיט, אלא אדרבה הטיט משמש את הספל. וכעין כב"א ז' כתב המשנ"ב במקום אחר (סי' שיא ס"ק כט) לגבי ענון שטמן בעפר, שכיון שאין כוונתו שהענון ישמש את העפר אלא אדרבה העפר ישמש את הענון, אין הענון נעשה בסיס. וכן כתב לגבי המטמין את הקדרה בצמר (סי' רנ"ט ס"ק ט), שאין כיסוי הקדרה נעשה בסיס לצמר, משום שאין הכוונה שמיש לצמר אלא הצמר משמש את הקדרה להמנת.

[משנ"ב ס"ק פט]

מתוך להשתמש על הכתל] 64) וכו', ב'תוך שלשה טפחים סמוך ל'ארץ].

הלכות שבת סימן שעב

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק קג]

כרי שיהיה ראוי להעמיד סלם על זיו הפחתון⁷⁷.

של איסורי שבת התירו בבין השמשות, אבל לא איסורי שבות אחרים. חילוק נוסף כתב העולת שבת (ס"ק יב) שאילן בין שאיסורו רק משום שבות, נשאר בו שם פתח ורק אריזה הוא דרכייה עליה, מה שאין כן אשירה שאיסורה מן התורה, אין עליה שם פתח כלל.

[משנ"ב ס"ק קג]

לא נזרו על שבות של דברים⁸¹.

81) ואף שאסור בשבת לעלות על האילן, ואם כן הפתח אינו ראוי לכל השבת, כתב המג"א (ס"ק כד) שמועיל מדין שבת שהותרה הותרה, וכמו שפסק השו"ע לקמן (כ"ו שע"ב ס"א). ובשורת רעק"א (מהדוק ס"ו ד) הקשה, שלא נאמר דין שבת שהותרה הותרה באופן שהמחיצה אינה ראויה לכל השבת, וכמו שפסק הרמ"א לעיל (כ"ו ע"ב ס"ו), ואם כן גב אילן זה, הואיל ואסור לעלות עליו בשבת, נחשב שאינו ראוי לכל השבת, ותיירך, שכיון שהאילן קיים לכל השבת ורק מחמת איסור לא יוכלו לעלות עליו, אם כן נשאר שם פתח עליו, ואומרים שבת שהותרה הותרה אף שעומד להאסר, וכעין זה כתב החזו"א (א"ח ס"ו צו ס"ק לא).

היריך אחר כתב התוספת שבת (ס"ק מו), שבמקום שהקלקול של שבת [דהיינו האיסור לעלות באילן] לא שייך בבין השמשות, אומרים שבת שהותרה הותרה, ורק לענין קלקול שהתקלקל בשבת [כגון שעומד להיסתר על ידי נכרין] שקלקול זה שייך שיהיה גם בבין השמשות, כזה אין אומרים שבת שהותרה הותרה, וטעמו הוא כיון שבבין השמשות ההיתר הוא מוחלט.

[משנ"ב ס"ק קטז]

לא תישנין לזד⁸².

82) ואין אומרים בה יבתותי מכתת שיעוריה ולא יחשב כפתח, כמו שאומרים לגבי קורה שעשאה מעצי אשירה, שפסק השו"ע לעיל (ס"ו ע"ב ס"ט"ז) שהיא פסולה משום שבתותי מכתת שיעוריה. ובטעם החילוק כתב התוספת שבת (ס"ק מז), שקורה כיון שיעקר שיעורה הוא משום חשיבות, שייך לומר בה יבתותי מכתת שיעוריה, אבל אילן לא שייך לומר בו כן כיון שלמעשה ראוי לעלות, ויש שם סולם עליו.

[משנ"ב ס"ק קטז]

הקם רק משום קניג ונדר⁸³.

83) תיריך אחר כתב התוספת שבת (ס"ק מח), שמה שהחמיר השו"ע שלא לעלות על אילן יבש, מקורו הוא מדברי הרמב"ם (פכ"א מהל' שבת ה"ח), וכאן לדעת הרמב"ם [שהיא הרעה ראשונה] האילן נחשב לפתח משום שלא מרו על שבות בין השמשות, והרא"ש שפסק שאילן לח לא נחשב לפתח, הרי הוא מתיר לעלות בשבת על אילן יבש, ונמצא שלב' השיטות אילן יבש נחשב לפתח, ובדינים שהם מדרבנן אין לנו להחמיר כחומרת ב' השיטות. וכעין זה כתב החורת חטאת (כלל ל דין י).

[משנ"ב ס"ק קטז]

שמצדד להלכה פסברא הראשונה⁸⁴.

84) ואם בחצר אחת יש אילן ובהצר השניה העמידו סולם וכן המשך במילואים עמוד 26

[שו"ע ס"ו]

התריקים זה מזה כרי שיהא כשניהם ארבעה ומלא הארז שביניהם בקש⁷⁸.

(78) כזה

[שו"ע שם]

ואם העמיד הסלם באמצע והקש מן הצד⁷⁹.

(79) כזה

[שו"ע ס"ו]

שעסר לעלות עליו מן התורה⁸⁰.

80) ואף אם היה איסור זה רק מדרבנן, כתב הרעק"א (גליון שו"ע) שגם כן לא נחשב פתח, ומה שכתב השו"ע שאסור לעלות עליה מן התורה הוא לרוחא דמילתא. ואינו דומה לאילן, משום שרק שבות

הלכות שבת סימן שעב

רמב

באר הגולה

ל שם צ"ח צ"ח
בוקרא תכטא
מ שם נ שם צ"ח
צ"ח צ"ח צ"ח
סנהא תכטא לה
בכה ס זמאן אמרי
כ"ס ת"י אליער
ואקרא דאקרי בשם
ובי יתנון שם
ע משנה שם ס שם
בוקרא צ שם בוקרא

(קב) והוא שלא יהיו הדין זה כנגד זה שראוי להטיל סלם מזה לזה: יג להעמיד שני סלמות זה בצד זה ולא היה בשניהם משך ארבעה, והרחיקם זה מזה כדי שיהא בשניהם ארבעה (קג) ומלא האויר שביניהם בקש"ט, אינו מועיל לא להחירו להשתמש עליו ולא לערב יחד, שמקום מעמד הרגלים הוא באמצע הסלם ואין ראוי לעלות בקש"ט, ואם העמיד הסלם באמצע (קד) והקש מן הצד^ט, (קה) מתיני בין להחירו להשתמש עליו (קי) בין (ח) לערב יחד: יד זמאן הסלם רחב ארבעה (קז) ורחק אצלו בכתל להשלימו לארבעה, (קה) די לו (קט) שחוק בגבה עשרה, ואם לא העמיד סלם כלל אלא חקק בכתל כמין שליבות של סלם לעלות בו, (קי) צריך שחוק (קיא) בקל גבה הכתל, (קיב) ומועיל בין להחירו להשתמש עליו בין לערב יחד: טו יהיה אילן בצד הכתל ויעשהו סלם לכתל, (קיג) אם רצו מערבין אחד; אבל אם עשה אשה סלם לכתל, אין מערבין אחד, מפני שאסור לעלות עליה מן התורה^{טו}, שהרי אסורה בהנאה. וי"ל פתח בהפה, (קיד) דאילן אינו מועיל (קטו) ואשרה מועלת, והוא שתהא (ט) (קטו) ובשה: טז זמאן שביין שתי חצרות (קיה) צמק עשרה (קיט) ורחב ארבעה^{טז}, אין יכולין לערב יחד אפלו מלא (קכ) תבן וקש (קכא) * כל זמן שלא פטלו. וז"ל ואם היה (קכב) מלא עפר וצרות, (קכג) אפלו סתמא

שערי תשובה

[*] ואם היה מלא עפר כו', ע"י כשיתא אמותו שמואל שם כמכ"י ה"ר יהונתן

באר היטב

(D) לערב. הנה כשמגיע לראש הכתל, כמ"ש ס"ח: (ט) ובשה. צ"ע דבניש

באר הגולה

מה שכתבנו בשם הפירי מאיר, והוא הדין פועננו: * תריין שבין שתי חצרות, והוא הדין אם היה חרין כזה מפסיק בחצר אחד עלפני כל ארנו ויש בו דיוורן מקאן ומקאן, דנעשה על ידיהן כשני חצרות [רש"י], ופשוט הוא: * כל זמן שלא בשלו, רוצה לומר, אפלו ירדו לנו שאין עמיד לפנותו מפני שאין צורך לו, כל זמן שלא בשלו מפני שפירוש רש"י, וקפדוש ובנה הנאל כל זמן שלא הסכים בלבו לזה לכן מוכח בסקה ובפסקים שם. וז"ל מבקר כסוקא שם, דבבב"י וקכות

משנה ברורה

התחתון גביה עשרה מן הארץ וכן אם היה העליון ורחיקנו עשרה טפחים מהיון התחתון לא סגי לה פסלם כלי שהוא, (סו) אלא שיהיה במשכו ארבעה טפחים: (קב) והוא וכו' זה כנגד זה, אלא יהיו משוכים זה מזה, כדי שיהיה ראוי להעמיד סלם על ידו הסתתור^{טז} ולסמכו בשבוע על ידו העליון: יג (קג) ומלא האויר שביניהם בקש"ט. ששטאן (סה) פנין שליבות: (קד) והקש מן הצד, וכו' נשלים השעור (סט) משך רחב ארבעה טפחים להסלם: (קה) מתיני וכו'. ולעלות: (קו) בין לערב יחד, אם מגיע (עג) לפחות משלשה טפחים לראש הכתל יעשה כן גם בחצר השניה: יד (קז) ורחק אצלו בכתל, כגון שחוק הסלם בישיר ורחק מקאן ומקאן בכתל שהיה עב, יעשה כמין (עג) שליבות להשלים השעור של רחב ארבעה טפחים: (קח) די לו וכו', פריש, אבל הסלם בצדו צריך לעולה עד ראש הכתל על-כפול פחות משלשה טפחים, וכו' כסעיה ח: (קט) שחוק בגבה עשרה, עשהו (עג) שעור גבה פתח, ואף-על-פי שהכתל גבוה הרבה ושם איי הסלם רחב ארבעה טפחים, אין בכך בלום, (עד) שהרי יכול לעלות לראש הכתל בשלם אף-על-פי שאין ברחבו ארבעה: (קי) צריך שחוק, ברחב ארבעה בכל גבה הכתל, (עב) דבנה אין גיה פלפך לעלות כמו בשליבי סלם: (קיא) בקל גבה הכתל, ואמנם אם לעשר מן הגבה רק פחות משלשה טפחים שלא חקקו, מסתבא גס'ין דמקנא [פמ"ג]: (קיב) ומועיל וכו', זה קאי (עו) גם ארשא: טו (קיג) אם רצו מערבין אחד, שאין אסור לעלות על סתם אילן בשפת אלא מדברי סופרים, יבב"י השמשות, שהוא שעת קנות העריב, לא גזרו על עבות של דב"ה^{טז}: (קיד) דאילן אינו מועיל, דכינוי (עו) שאסור לעלות בו בשבת ותאסיר בא מפת עפרה, ואף יתיר דבר לשבת, דהיינו לה בשני סותרין: (קטו) ואשרה מועלת, היאיל וליה מה משום אסור שבת, אף-על-גב שיש בה אסור אחר שהוא אסור עבודת-גלולים, לא חלשין לזה^{טז}, (עג) דמכל מקום פתחה הוא, וארזה דרביע עלה: (קטז) ובשה, שאין בו פרות ועליו וענפים, דאין לא חלשין שקמא יתלש, יתגר לעלות עליו בשבת מדקא אי לא משום אסור אשרה, ועין לעיל סימן שלו ריש לזה שלא לעלות אצלו אילן וכו', (עג) ה"מ רק משום סגן ונד^{טז}, שלא יבוא לתקל בשאר אילנות, ועין באלה רבה שפוצד לתלכה פסקא הראשונה^{טז}, שהיא דעת הרבה פוסקים: טז (קז) תריין שתי חצרות, פרוש, שלא היה ביניהן טום מחיצה הפוסקת רק תריין בעלמא: (קיה) צמק עשרה וכו', שכשם שחיצה שגבוה עשרה מפסקת בין הרשיות, כן תריין שהוא צמק שעיר זה גס'ין (ט) מחלק הרשיות, ומדוי שהחריץ הולך בכל ארץ החצרות כמקנה אל קצה, דאם חוקר ארבעה טפחים נחשב איתו מקום כפתח^{טז}, וכדלקמה בסעיה יז: (קיט) ורחב ארבעה, טפחים, דפחות מקאן (עג) נוח להקטין משפת אל שפוחי^{טז} ולא תשוב הפסק^{טז}, וגם זה מורי שהיה (פג) כל שטח תריין רחב ארבעה טפחים, וכדמוכח לקמה בסעיה יז: (קכ) תבן וקש, שראוי למאכל בהמה, דאם היה תבן וקש סוית שאין ראוי למאכל בהמה, הינו כעפר ואפלו סתמא ממי מבשל: (קכא) כל זמן שלא בשלו^{טז}, כפדוש (עג) ואמר לא עקולנא מהכא, ויש אומרים שאפלו לא אמר כפיי (פג) רק שהסכים בלבו לזה, גס'ין ממילא מתבשל: (קכב) מלא עפר וכו', הנהו כל ארץ תריין, או על-כפול פחות מעשר אמות [דאי לא הכי כוי פפתח ואם רצו מערבין ענפים], ודע, דמה שכתב מלא עפר הוא (פי) לאי דקא, דאם מעט צמקו מעשרה גס'ין דינא הכי: (קכג) אפלו סתמא, דעפר וצרות (פו) בתריין מסתבא כבשלין

שער הדין

(ס) וכו' די להשתמש פאלו כפיע לראש הכתל אף שאין בעיני שליבותיו רחב ארבעה טפחים [מאמר-מרדכי ועייאלמוגים]: (סא) רש"י: (סט) רש"י: (פ) שם: (עא) אחרונים: (עב) רש"י: (עג) רש"י: (עד) מגן-אברהם רש"י. וכלי-שכן אם יש לו סלם שמלמשה עד עשרה טפחים הוא רחב ארבעה טפחים והולך ומתקצר בראשו דהיינו [פמ"ג]: (עט) גמרא: (עו) פרי-מגדים: (עז) לבוש: (עח) גמרא: (עט) אלהי רבה ומגנ"א, לכת"י קשה סמגן-אברהם: (פ) ונחשב למחיצה גמורה, אבל אם אינו [ובזה] [צמק] עשרה או שאינו רחב ארבעה טפחים אינו נחשב למחיצה כלל ומערבין אחד ואין מוכרין שנים [רש"י א]: (פא) רש"י וריטב"א: (פב) דאם היה תריין פחות מרחב ארבעה טפחים קמ"ש ארץ ארבעה טפחים, נחשב אותו המקום כפסח ויכולין להתערב יחד: (פג) אלהי רבה בשם עבודת-הקדוש: (פד) רש"י בערבין דף עט עמוד א ובשנה דף ד עמוד א דבור הפתחיל [תבן] ואזו ודע: (פה) כן מוכח מרובו תנאא בסנה דף ד וריטב"א שם וכתבתי צ"ע והפסיק את החשוני שם בשם הרשב"א: (פי) רמב"ם, הלפלא שלא יעלה הציור אחרים דבר זה, אחר-כך קצתו שהעיר זה במאמר-מרדכי ופשוט: (פו) רמב"ם, וכדאיסא בש"ס בתרועה דרב אשי, ומה שדקדק וקב"ה בתריין, אסא לאפוקי בבית או בקצה לעגן גבוה יותר מעשרים אמה ומעטו בעפר דמסתמא לאו מבשלין הן, וכדלקמן בסימן תרל"ג סעף ד, ע"י שם:

